

Jan Decyk

"Msza Święta", Bogusław Nadolski, Kraków 2003 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 41/2, 210-211

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Bogusław N a d o l s k i, *Msza Święta*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2003, ss. 115.

Na półki księgarni została przekazana nowa książka ks. N a d o l s k i e g o podejmująca ważny temat dotyczący problematyki Mszy św. Autor jest znanym i cenionym znawcą (profesjonalistą) w zakresie naukowym. Do klasycznych jego publikacji należy czterotomowy podręcznik liturgiki, z którego korzystają studenci polskich uczelni. Ks. B. N a d o l s k i wydał wiele książek i artykułów naukowych bardzo przydatnych teologom a także duszpasterzom. Dogłębna wiedza teologiczna i dane źródłowe prezentowane w pozycjach zachęcają do ich lektury. Do takich również należy książka „Msza Święta” wydana przez krakowskie środowisko Jezuitów WAM.

Bardzo ważne – z racji intencji Autora – jest Słowo wstępne, które wprowadza czytelnika w głębię podejmowanego zagadnienia. Autor podkreśla w nim doświadczenie odkrywania Boga poprzez milczenie. Owo milczenie jest jakby atrybutem odkrywania Bożej miłości. Autor zwraca też uwagę na rolę Ducha Świętego, który kształtuje życie jako „Boski ikonograf”.

Wprowadzeniem do książki jest kolejna część zatytułowana „Eucharystia sercem chrześcijaństwa”. Zawarte tu bardzo cenne myśli teologiczne chcą dopomóc w rozumnym kształtowaniu obrazu Eucharystii. Erudycja i duża znajomość teologii będą zapewne służyły temu, kto chce poznać nadprzyrodzony wymiar Eucharystii. Mówiąc o misterium „Pamiętki Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa”, Autor podaje wiele danych z historii liturgii. Podkreśla np. rolę Ducha Świętego w uobecnianiu dzieła Chrystusa i podaje, że w XII w. w niektórych miejscach odmawiano aż sześć modlitw do Ducha Świętego, by *Ten podobnie jak nad otchłaniami wód przy stworzeniu unosił się nad uczestnikami uobecnionego misterium paschalnego Jezusa Chrystusa* (s. 10).

Obraz Eucharystii przedstawiony na początku książki wskazuje na dwie sprawy. Po pierwsze, wprowadza w teologiczne zrozumienie Eucharystii, zobowiązuje do udziału we Mszy św. poprzez uprzednie poznanie tajemnicy Eucharystii. Po drugie, wskazuje na wniosek pastoralny dotyczący poznania teologicznego Eucharystii wpierv, zanim zaczniesz brać udział w samej liturgii.

Zasadnicza część książki została podzielona na cztery części według podziału Mszału rzymskiego: Obrzędy wstępne, Liturgia słowa, Liturgia eucharystyczna i Obrzędy zakończenia. Korzystając ze strukturalnego układu Mszy Autor przedstawia misterium Pamiętki Pana jako bardzo ważne wydarzenie Boga i człowieka. Podkreśla akt gromadzenia się wiernych, ucałowanie ołtarza i wszystkie po kolei znaki składające się na „Pamiętkę Pana”. Najmniejsze znaki ludzkie stają się znaczącymi w świetle Bożych tajemnic. Zgromadzeni razem wierni uwielbiają Boga przez Jezusa Chrystusa poprzez „Kyrie eleison”, „Chwała na wysokości Bogu”, „Kolektę” oraz inne czynności. Autor zwraca uwagę, że korzenie chrześcijań-

skiej modlitwy znajdują się w Starym Testamencie. Omawiając Modlitwę eucharystyczną, czyni refleksję do modlitw żydowskich „beraka” i innych. Mówi, że odpowiednikiem „beraka” są słowa „eulogia” (eulogein) i „eucharistia” (eucharistein). Także struktura modlitw eucharystycznych ma swoje odniesienie do budowy modlitw Starego Przymierza. Występuje w nich uwielbienie Boga, wspomnienie dokonanych czynów (anamneza), prośba i uwielbienie (doksologia). Te treści pozwolą odbiorcy pogłębić wiedzę, a także uczynić go odpowiedniejszym uczestnikiem tajemnic Bożych.

W dalszej kolejności Autor mówi o uwielbieniu Boga poprzez liturgię słowa. Słowo potrzebuje celebracji, z której wynika jego skuteczność. Wiele uwagi poświęca recytacji psalmu i powtarzanego responsorium. Liryczna forma słowa Bożego to bardzo profesjonalne wnikięcie w dziedzinę przenikania słowa. Ciekawe są spostrzeżenia historyczne dotyczące wyznania wiary.

W rozdziale poświęconym Modlitwie eucharystycznej oprócz teologicznych wariantów Autor – jak to ma w zwyczaju – czyni historyczne odniesienia. Na przykład w pierwszych stuleciach przy odmawianiu tej modlitwy zwracano się ku wschodowi. Taka postawa – według Autora – *miała znaczenie eschatyczne – oczekiwanie na powracającego Pana, który jest ostatecznym i definitywnym wschodem Słońca historii i ludzkich dziejów. Modlitwa ze zwrotem ku wschodowi oznaczała także wychodzenie naprzeciw nadchodzącemu Oblubieńcowi, promowała i żywiła ludzką nadzieję. Ten kierunek wschodni bardzo często wyznaczano za pomocą krzyża, zwanego krzyżem eschatycznym* (75). Autor szczegółowo omawia poszczególne teksty modlitwy eucharystycznej a także modlitw Obrzędów Komunii świętej, dając przy tym pogłębione refleksje teologiczne.

W ostatniej części uwaga została skierowana na błogosławieństwo mszalne. Jest ono interpretowane w aspekcie historycznym i teologicznym. W liturgii antiocheńskiej łączono z nim pożegnanie ołtarza (s. 110). Błogosławieństwo wiąże się także z wezwaniem do miłości; *cała historia zbawienia Starego i Nowego Testamentu jest historią miłości* (s. 111).

Prezentowana książka jest bardzo cennym materiałem dla teologów i duszpasterzy, homiletów. Chrześcijanie potrzebują katechizmowej i teologicznej refleksji dotyczącej tajemnicy Mszy św. Ta pozycja może zgłębić rozumienie Eucharystii, która bardzo bliska jest sercu ludzi wierzących. Odbiorca zachęcony tak specjalistycznymi rozważaniami, może zapewne spodziewać się jeszcze bardziej poszerzonych refleksji.

Na uwagę zasługuje także grafika książki przedstawiająca na okładce Ostatnią Wieczerzę oraz tekst o treści eucharystycznej; wzbogaca to zawarte w książce treści.

Ks. Jan Decyk